

Skolēna šifrs:

Olimpiāde vēsturē 12.klasei: 2.posms

2016.gada 14.janvārī

„Reliģija un politika Latvijā no 16.gadsimta līdz mūsdienām”

1.uzdevums.

Iepazīstieties ar vēstures avotu un, izmantojot avota tekstu un savas zināšanas, atbildiet uz jautājumiem! (11 punkti)

Fragmenti no 17. gadsimta vidū tapušā Johana Georga Rehenhuzena ziņojuma:

„Diemžēl esmu atradis, ka vairums neprot tēvreizi, nemaz nerunājot par citiem kristīgās mācības gabaliem. Tie, kas šīs lietas prot noskaitīt, saprot tās tikpat labi kā mūķene psalmu krājumu. (...) Ir bēdīgi, ja mācītājam, kas amata darīšanās apmeklē slimnieku un interesējas par viņa dvēseles svētlaimību, jāatzīst, ka slimnieks gandrīz nekā nezina par savu Pestītāju Jēzu Kristu. (...) Nemeloju, apgalvojot, ka no simts nevāciem pie Dieva nonāks vien pieci un tie jaunie cilvēki, kas kristīti un miruši nevainībā. Šis bēdīgais stāvoklis un šo nabaga ļaužu sodība radušies šādu apstākļu dēļ:

- 1. Muižkungu nolaidības dēļ. Tie nepalīdz mācītājiem, nemudina sev pakļautos zemniekus apmeklēt baznīcu. (...) Tā kā muižnieks var ik dienu izdzīt zemnieku darbos, tā viņš varētu to arī ik svētdienu mudināt doties uz baznīcu.*
- 2. Kungu skopuma dēļ. (...)*
- 3. Ir liels trūkums, ka attieksmē pret zemniekiem ratus jūdz zirgam priekšā un šiem neizglītotajiem ļaudīm katehismu neizskaidro vienkāršā veidā. Šie vienkāršie cilvēki, izejot no baznīcas, saka: “Tā bija laba pasaka!” Jaunie mācītāji bieži neprot valodu un savās svētrunās tādēļ lieto vārdus, kuri ir bez jēgas un aplami.”*

1. Kāda bija ziņojuma autora nodarbošanās un kādu kristietības virzienu viņš pārstāvēja? (2 punkti)

---

2. Par kuru sabiedrības daļu teksta autors izrāda garīgās rūpes? (1 punkts)

---

3. Kādēļ teksta autors pārmet muižniekiem skopumu un nolaidību? (2 punkti)

---

4. Ar kādiem līdzekļiem 17.-18.gs. tika mēģināts nostiprināt kristīgo ticību? (3 punkti)

---

5. Kādas bija plašāk izplatītās pirmskristiešu tradīcijas, kuras tika piekoptas jaunajos laikos (nosauciet vismaz divas šādas tradīcijas)? Līdz kuram gadsimtam tās vēl pastāvēja? (3 punkti)

2.uzdevums.

Aplūkojiet karti un atbildiet uz jautājumiem! (6 punkti)

1. Nosauciet, kādas konfesijas bija dominējošās Latvijas teritorijā kartē attēlotajā laikā! (3 punkti)

A) Kurzemes un Zemgales hercogistē:

_____

B) Pārdaugavas hercogistē:

_____

2. Kurš notikums baznīcas iekšienē sekmēja Livonijas konfederācijas sabrukumu un kartē redzamās administratīvi politiskās situācijas izveidi? (1 punkts)

3. Kurās pilsētās kartē attēlotajā laikā tika izveidotas jezuītu kolēģijas? (2 punkti)

_____

3.uzdevums.

Izlasiet grāmatas teksta fragmentu un atbildiet uz jautājumiem! (13 punkti)

„Doma baznīcas jautājums izvērtās par politisku jautājumu, kam bīskaps Irbe nepiekrīta un atteicās no amata. Doma baznīcas gadījumā 1931.gadā notika pat tautas nobalsojums, kas prasīja šīs katedrāles atsavināšanu un nodošanu valsts īpašumā. 1931.gada oktobrī ministru kabinets izstrādāja likuma papildinājumu, noteicot Doma baznīcu par evaņģēliski luteriskās baznīcas bīskapa katedrāli.”

Šilde, Ādolfs. Pirmā republika. Brooklyn: Grāmatu draugs, 1982, 273.lpp.

1. Kā izpaudās tekstā pieminētais „Doma baznīcas jautājums”? (1 punkts)

---

2. Kam piederēja Doma baznīca pirms 1931.gada? (1 punkts)

---

3. Kās ir bīskapa Irbes pilnais vārds un kāds ir pilnais viņa amata nosaukums? (2 punkti)

---

4. Kādos gadījumos Latvijā var notikt tautas nobalsošana? (3 punkti)

---

5. Nosauciet Jums zināmās tautas nobalsošanas Latvijā no 1918.gada līdz 1940.gadam? (4 punkti)

---

6. Cik no tautas nobalsošanām (1918.-1940.) beidzās bez rezultātiem, kādēļ? (2 punkti)

4.uzdevums.

Ar līniju savienojiet vēstures faktus, kas ir saistīti ar attiecīgo baznīcu Latvijas teritorijā! (5 punkti)

<i>Baznīcas celtne</i>	<i>Vēstures fakti</i>
Aglonas bazilika	Padomju varas gados pārveidota par planetāriju-observatoriju
Sv. Pētera baznīca Rīgā	Senākā mūra celtne Baltijā
Ikšķiles baznīca	1935.gadā pārvietota uz Brīvdabas muzeju Rīgā
Pareizticīgo katedrāle Rīgā	Līdz 1941.gadam baznīcas tornis bija augstākā koka konstrukcija Eiropā
Usmas baznīca	1995.gadā ar likumu pasludināta par starptautiskas nozīmes svētvieta

5.uzdevums.

Aplūkojiet attēlus un atbildiet uz jautājumiem! (10 punkti)

1. Kas tā ir par baznīcu un kur tā atrodas? (5 punkti)

2. Kādēļ šī baznīca ir ievērojama? (5 punkti)

1.

2.

3.

4.

5.

6.uzdevums.

Latvijā no 1918.gada līdz 1940.gadam bija piecas nozīmīgākās reliģiskās konfesijas: katoļi, luterāņi, Mozus ticīgie, pareizticīgie un vecticībnieki. Ierakstiet atbilstošu reliģisku konfesiju aiz procentuālā īpatsvara sabiedrībā! (5 punkti)

55% bija _____
24% bija _____
9% bija _____
6% bija _____
5% bija _____

7.uzdevums.

Ar līniju sasaistiet katra minētā mācītāja vai teologa vārdu ar atbilstošu viņa nopelni vai nodarbi! (10 punkti)

Ludvigs Ernests Adamovičs (1884-1943)	Politīķis, tostarp Saeimas deputāts (1922-1926).
Augusts Bīlenšteins (1826-1907)	Valkas draudzes skolotāju semināra dibinātājs un izveidotājs.
Georgs Mancelis (1593-1654)	Laikraksta „Latviešu Avīzes” redaktors (1822-1826).
Juris (Georgs) Neikens (1826-1868)	Dzejnieks un rakstnieks, pirmo Dziesmu svētku ierosinātājs.
Benedikts Skrinda (1868-1947)	Latvijas izglītības ministrs (1934-1935).
Kazimirs Skrinda (1875-1919)	Vairāku latgaliešu laikrakstu („Ticeiba” un „Dzeive”, „Drywa”, „Jauna Drywa”) redaktors.
Francis Trasuns (1864-1926)	Ievērojams etnogrāfs un folklorists, latviešu valodas pētnieks.
Kārlis Kristiāns Ulmanis (1793-1871)	Tērbatas Universitātes rektors, sarakstījis daudz skolu mācību grāmatu latviešu valodā.
Ferdinands Valters (1801-1869)	Latgales Atmodas kustības darbinieks.
Kārlis Frīdrihs Vatsons (1777-1826)	Pirmās iespīestās latviešu valodas vārdnīcas „Lettus” (1638) autors.

8.uzdevums.

Aplūkojiet ģerboni un atbildi uz jautājumiem! (3 punkti)

1. Kuras Latvijas pilsētas ģerbonis tas ir? (1 punkts)

2. Kāda grāmata ir attēlota ģerbonī? (1 punkts)

3. Kāpēc? (1 punkts)

9.uzdevums.

Izlasiet tekstu un atbildiet uz jautājumiem! (10 punkti)

Izvilcumi no Latvijas PSR Ministru Padomes Reliģisko kultu lietu padomes pilnvarotā J. Restberga atskaites par darbu 1956. gada otrajā pusgadā:

“[...] Sakarā ar to, ka 1956.gada otrajā pusē no ieslodzījuma vietām atgriezās gandrīz visi agrāk arestētie kulta kalpi, reliģisko draudžu vadītāji sāka šos valdības veiktos pasākumus izskaidrot kā politikas maiņu attiecībā pret reliģiju vispār, tādēļ Padomes pilnvarotajam izvirzīja jautājumus, kuru lemsana un saskaņošana ietilpa republikas vadošo partijas un padomju iestāžu kompetencē. [...] Pēc reliģisko draudžu vadītāju iniciatīvas tika izvirzīts jautājums par to bijušo reliģisko draudžu darbības atjaunošanu, kuras savā laikā dažādu iemeslu dēļ savu darbību izbeigušas. [...] Nekad agrāk baznīcu un reliģisko draudžu vadība nav tik bieži prasījusi atdot draudzēm nacionalizēto un municipalizēto nekustamo īpašumu, kas savulaik reliģiskajām draudzēm bija piederējis. Turklāt vēl palielinājies lūgumu skaits atļaut celt jaunas baznīcas vai arī pabeigt iesākto celtniecību, ko pārtrauca Lielais Tēvijas karš. Otrs galvenais cēlonis, kas veicina kultu darbības pastiprināšanos, ir vairāku baznīcu vadītāju viesošanās kapitālistiskajās valstīs, kad viņi ir satikušies ar kulta kalpiem emigrantiem, kā arī guvuši iespēju iepazīties ar reliģisko kultu plašo darbību kapitālisma apstākļos. [...] Naidīgi noskaņotā [katoļu] garīdzniecība dažos gadījumos aicināja vecākus nesūtīt bērnus uz internātskolām, jo tur bērni tikšot atrauti no vecāku reliģiskās audzināšanas. [...] Talsu rajona Valdemārpilī [luterāņu] mācītājs Krūmiņš svētkos parasti uzaicināja baznīcas tornī spēlēt pūtēju orķestri, lai sapulcinātu lielāku skaitu dievlūdzcēju. Par to informēts arhibīskaps, kuram ieteikts brīdināt mācītāju par šādas rīcības nepieļaujamību.”

Latvijas Valsts arhīvs. *Okupācijas varu politika Latvijā, 1939-1991. Dokumentu krājums.* Rīga: Nordik, 1999. 395.-396.lpp.

1. Kas ir dokumentā minētie “kulta kalpi”? (1 punkts)

---

2. Ar ko bija saistīta viņu atgriešanās no ieslodzījuma vietām? (3 punkti)

---

3. Kādēļ draudzes prasīja atdot nacionalizētos īpašumus? (3 punkti)

---

4. Kā dokumentā parādīta padomju varas attieksme pret reliģiju? (3 punkti)

10.uzdevums.

Izskaidrojiet vēstures terminus, minot arī piemērus no Latvijas vēstures vai norādot terminos ietverto procesu saikni ar Latviju! (10 punkti)

	<i>Skaidrojums</i>	<i>Saistība ar Latvijas vēsturi</i>
Jezuītu ordenis		
Sekularizācija		
Sinagoga		
Vecticībnieki		
Konkordāts		

11.uzdevums.

Izlasiet dzejas četrindi un atbildiet uz jautājumiem! (4 punkti)

*„Arī tev pateicīgs esmu es, Knopken, un piesaukšu tevi,
Cienījams šķieties tu mums, dievišķas bijības pilns.
Pirmais kā Dieva herolds vislielākā centībā ņemies
Sludināt dievnamos tu Lutera mācību mums.”*

1. Kar ir šo rindu autors un kad tās sarakstītas? (2 punkti)

---

2. Par kādiem notikumiem tiek runāts šajās rindās? (1 punkts)

---

3. Kāda jubileja tiks svinēta 2017.gadā sakarā ar dzejolī pieminētajiem notikumiem?
(1 punkts)

12.uzdevums

Izlasiet vēsturnieka Heinriha Stroda rakstīto un atbildiet uz jautājumiem! (5 punkti)

“Pareizticīgo autori, tāpat kā daži padomju vēsturnieki, pāreju pareizticībā izskaidroja ar tiekšanos pēc dvēseles miera un kā pierādījumu tuvoties lielajai brāļu tautai. Patiesībā pāreja bija Krievija impērijas Nikolaja I uzdotā politika ar valsts konfesijas izplatīšanu garīgi pakļaut Baltiju.”

1. Par kādiem notikumiem raksta vēsturnieks? (1 punkts)

---

2. Kad tie notika? (1 punkts)

---

3. Kurās Latvijas vietās tie notika? (1 punkts)

---

4. Kāds bija to mērķis? (1 punkts)

---

5. Kāds bija to rezultāts? (1 punkts)
